

Tot recordant M. del Carmen de la Torre Boronat

Els inicis de l'Associació Catalana de les Ciències de l'Alimentació (ACCA): de la il·lusió i l'amistat al voluntarisme per construir el futur

LLUÍS GONZÁLEZ VAQUÉ

Llicenciat en dret, exconseller de la Direcció General (DG) de Mercat Interior de la Comissió Europea, president de l'Asociación Iberoamericana para el Derecho Alimentario, fundador i membre d'honor de l'ACCA, membre de la International Commission on the Anthropology of Food and Nutrition.

Tout groupe humain prend sa richesse dans la communication, l'entraide et la solidarité visant à un but commun : l'épanouissement de chacun dans le respect des différences.

FRANÇOISE DOLTO

Vinc a parlar de l'any 1980, el primer dels feliços i expansius vuitanta, quan la Dictadura havia tocat campanades de mort i la democràcia, que encara era al forn i no s'havia acabat de cuinar, ja festejava amb tota mena d'accions, unions, sindicats, entitats i associacions. De fet, tots aquells col·lectius que, abans de la mort de Franco, s'havien agrupat en sindicats patronals, ara als anys vuitanta volien instituir-se públicament. S'havien acabat la rigidesa d'acció i la censura prèvia!

Parlaré concretament d'una de les mil manifestacions d'aquella febre associacionista, tan característica dels anys vuitanta a Catalunya. Teníem ganes de celebrar, teníem ganes de treballar, teníem moltes ganes d'avançar. Teníem pressa per recuperar els quaranta anys de migdiada que l'autoritarisme ens havia regalat, perquè Europa anava molt més endavant que nosaltres. I estàvem més que desperts.

No sé si jo soc l'únic ésser actiu, de tot el nombrós grup d'entusiastes que va iniciar l'Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació, però em fa molta il·lusió recordar aquells inicis, que recordo tan alegres i vius.

Llavors, jo només era un xaval amb una llicenciatura recent en dret per la Universitat de Barcelona, que es pensava que sabia alguna cosa de la vida i ara explicaré per què aquesta miqueta de vanitat va ser bona per la riquesa

dels meus inicis professionals. Als vint-i-un anys ja havia culminat els estudis de dret i als vint-i-quatre ja dominava més o menys tres idiomes, havia tingut temps de fer el servei militar i de viure dos anys a Anglaterra on, a més d'estudiar anglès, havia donat classes d'espanyol. La veritat és que, en tornar, no em venia gens de gust ficar-me en un despatx d'advocats. Faltava poc perquè Espanya entrés a la Comunitat Econòmica Europea i les empreses alimentàries del nostre país necessitaven consultar les directives alimentàries del que llavors anomenàvem el Mercat Comú per començar a exportar. Així va ser com vaig començar a tenir contacte amb el dret alimentari europeu, especialitat que, per cert, avui dia encara no s'ensenya a la facultat...

Jo també remenava la cua per Alimentaria, la fira de Barcelona que ja ha fet un munt d'anys d'èxits per a la nostra ciutat. Em trobava en una reunió amb diverses eminències de l'alimentació i se'm va ocórrer rebatre una intervenció de la doctora M. del Carmen de la Torre Boronat, catedràtica de farmàcia, que tenia la molt injustificada fama de ser una dona severa i seriosa (qualitat aquesta última que sí que tenia). Jo em pensava que havia ficat la pota altre cop, però sembla que la meva puntualització des del punt de vista jurídic probablement no li va desagradar perquè de seguida es va posar en contacte amb mi. De fet poques setmanes després em va localitzar i em va proposar formar part de la idea que ella havia tingut: fundar l'Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació. I em va dir: «No li interessaria treballar amb nosaltres?». Ja ho vaig escriure a les meves memòries: «Jo soc un home del sí». Quan em proposen alguna cosa trigo tres dècimes de segon a acceptar-la. No ho vaig rebutjar, il·lusionat i feliç que algú, finalment, em fes cas; encara

que pot ser que jo sabés res o molt poc de dret alimentari, en aquell moment era un dels més experts (!) en la matèria. D'això fa més de quaranta anys.

També vaig quedar molt sorprès (bocabadat) que volguessin un jurista en una associació dedicada a les ciències de l'alimentació.

De fet, la doctora de la Torre va ser la catalitzadora de l'Associació, la *padrina* i mentora de la meua especialització i la primera a qui vaig sentir parlar de dret alimentari d'una manera seriosa. Va ser una pionera, perquè va reunir persones d'àmbits d'estudi molt diversos i les va fer convergir. Aquesta va ser la primera Junta Directiva, electa el divendres 11 d'abril del 1980: M. del Carmen de la Torre Boronat, presidenta; Pere Costa Batllori, sotspresident; Josep Boatella Riera, secretari general; Enric Botey Agell, tresorer; Josep López Batllori, vocal de nutrició; Lluís González Vaqué (jo mateix), vocal de documentació i legislació (i també m'ocupava *de facto* de les relacions amb Europa, probablement perquè soc molt xerraire i per això havia après diverses llengües de l'altre banda dels Pirineus!); Josep Riera Valls, vocal de control i seguretat; Jordi Vilacis Argila, vocal de productes bàsics; Ignasi Oliva, vocal d'enologia; Ramon Parés Ferras, vocal de microbiologia i indústries de fermentació; M. del Carmen de la Torre, vocal d'ensenyament; Benito Oliver Clapés i Gabriel Giró Baltà, vocals.

Érem una nombrosa representació de totes les professions implicades en els processos alimentaris: farmacèutics, veterinaris, metges, químics, advocats (bé, només un!), biòlegs, enginyers agrònoms, enòlegs, dietistes i representants de l'Administració, disposats a desenvolupar les ciències de l'alimentació. Era una perspectiva oberta i moderna, que buscava obrir la visió i els punts de vista sobre les ciències de l'alimentació. Per la meua banda, vaig aprofitar ser un ianqui en la cort de la presidenta, de manera que em vaig posar mans a l'obra per fer brillar la meua disciplina.

Sense falsa modèstia, era un jovenet tan pretensions com actiu, mediàtic i una veu reconeguda, representant dels temes de més actualitat sobre dret alimentari. Recordo que vam convidar una eminència, el professor Truhaut, el toxicòleg de França més prestigiós, considerat un dels fundadors de la toxicologia moderna, i va donar una conferència al Paranimf de la Universitat que va despertar gran interès. El Paranimf es va omplir de gom a gom, nosaltres mateixos ens sorpreníem de l'èxit de les nostres convocatòries. Un èxit que no s'acabava quan fina-

litzava la conferència, ja que un cop acabades les sessions jo, que sabia comunicar perquè havia fet un curs superior de periodisme amb professors de la talla de J. M. Blecua, dictava la notícia a les agències d'informació i elles, al seu torn, les enviaven als mitjans de comunicació. Teníem la repercussió garantida!

Vaig anar a l'aeroport a buscar el professor Truhaut. Tenia més de setanta anys i estava gairebé cec, però conservava un esplèndid sentit de l'humor. El vam portar a sopar i es va atipar de bolets, rovellons, que li van encantar. I quan, al final de la conferència, els periodistes li van preguntar si la nostra alimentació era molt tòxica o no, ell va contestar: «Anit, *maître* Vaqué [*maître* és com anomenen a França els advocats] em va dur a un lloc on vaig menjar un munt de bolets desconeguts, però fa temps que no m'ho passava tan bé!». A partir d'aquell dia, a l'Associació tothom em deia *maître* Vaqué per prendre'm el pèl i la primera a fer-ho va ser la Mari Carmen, la senyora presidenta, amb el seu gran humor i ironia de la bona.

No paràvem! Una de les primeres coses que també vam fer va ser organitzar un curs de dret alimentari a la Facultat de Farmàcia, que era a l'altra banda de la Diagonal, al davant de la de Dret. Llavors el panorama empresarial era molt diferent, sobretot l'alimentari: hi havia moltes empreses petites i mitjanes, no com avui que tot són multinacionals. Per aquest motiu tothom havia d'aprendre la legislació de cara a la producció i l'etiquetatge dels productes. Vam fer una reunió prèvia al col·legi d'advocats i hi van venir més de cent vint empresaris de tot Catalunya, interessats pel tema. De manera que vam organitzar les primeres jornades de l'etiquetatge alimentari de Catalunya (i m'imagino que d'Espanya també). Érem pioners! Per celebrar la fi de les jornades, Jordi Vilacis, el veterinari de Vic, ens va convidar a tots a casa seva, on

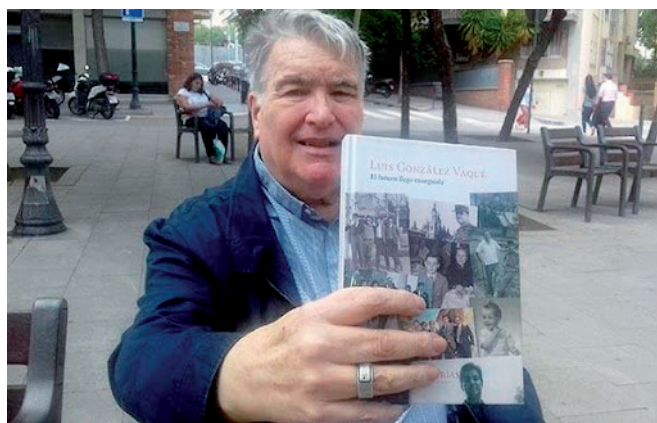

Figura 1. Lluís González Vaqué.
Font: Fotografia lliurada per l'Editorial Memorias.

tenia una granja de porcs. Una trobada molt familiar i festiva, un dinar per a tota la Junta de l'Associació a base de botifarres, embotits i llardons! No sé si dietèticament l'àpat va ser gaire recomanable, però vàrem riure i explicar acudits en una llarga sobretaula inoblidable.

«A friend is someone who gives you total freedom to be yourself.» (Jim Morrison)

Només vaig estar un primer any a l'Associació, però va ser un any profitós i ple d'esdeveniments, d'aprenentatges, de diversió i d'una unió gairebé familiar i una amistat respectuosa i sincera. Destacaria aquell bon ambient que entre tots vam saber crear, que és la millor eina per aconseguir l'alt nivell d'eficiència que vam assolir. De bon principi, el nostre objectiu havia estat simplement crear l'Associació, ni tan sols ens havíem plantejat les activitats ni poder donar a conèixer que l'Associació existia. Però en un any vam fer tantes coses... Cursets, jornades, conferències, trobades... Fins i tot vaig aconseguir que una unitat mòbil de Televisió Espanyola (que era l'única que hi havia llavors) fes un enllaç en directe per a l'informatiu del migdia des del balcó del despatx de la nostra presidenta a la Facultat de Farmàcia! Com si fos ara recordo l'Anna Balletbò entrevistant-la i aquella pila de cables pujant per la façana que feia que tothom mirés aquella escena tan poc habitual, i menys en el despatx d'una senyora catedràtica! Jo m'alegro d'haver trencat algun motlle en aquest sentit, ja que ella i la seva empena s'ho mereixien de veritat.

Com deia, vaig deixar l'Associació per anar a treballar a l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimenta-

Figura 2. M. del Carmen de la Torre.
Font: Arxiu Lluís González Vaqué.

Figura 3. Comissió Europea - DG Mercat Interior, Brussel·les.
Font: Arxiu Lluís González Vaqué.

ció i l'Agricultura (FAO). Només dir-los que deixava l'Associació ja em van fer membre d'honor i poc temps després, fins allà, a Roma, van venir a passar uns dies de vacances la presidenta i algunes amigues i col·legues. Recordo aquells dies a Roma amb totes aquelles senyores professores d'universitat com una gran celebració, perquè van ser quatre dies de visitar les gelateries i *trattories* més divertides i riure i fer broma (res a veure amb la bromatologia) sense descans.

Les ganes de sortir de l'Espanya de postguerra i la sort, que sempre o gairebé sempre m'ha acompanyat, van fer que jo pogués viure aquella experiència amb absoluta plenitud. La meva educació va promocionar i facilitar en mi l'estudi d'idiomes i realment aquest fet va constituir una gran part de la meva sort. Als anys vuitanta pocs parlàvem quatre idiomes, de manera que agraeixo tot el que vaig aprendre a la meva escola, el Tècnic Eulàlia, als meus pares i a un petit grup de persones que han cregut en mi, entre les quals hi ha la M. del Carmen de la Torre Boronat. Ella va morir fa poc i he estat recordant el temps que vam treballar junts. Agraeixo infinitament la confiança que va dipositar en mi i valoro especialment la cordial i veritable comunicació de dues persones que, *a priori*, no tenien res a veure. Era una dona intel·ligent, d'un sentit de l'humor increïble. Per molt que semblava seriosa i amb reconeguda i respectada autoritat, era una clara representant de les dones pioneres a la universitat, que es van haver de fer valdre per no ser *ignorades* per una societat més aviat masculista. Aquesta era la seva aresta més dura, però de bona tinta sé que només n'era una i que en tenia d'altres de molt divertides, a més de les competents, intel·ligents i compromeses amb la societat.

«El veritable enemic és l'oblit.» (Josep Maria Capdevila)